

Infospot

De antidepressiva

April - Mei - Juni 2014

Inhoud

Inleiding	3
I. Gebruik van de antidepressiva	4
II. Resultaten Farmanet	4
1. Aantal patiënten	4
2. Aantal patiënten per leeftijdsklasse	6
3. Aantal verschillende verpakkingen voor eenzelfde molecule	6
4. Bupropion (alias amfebutamon)	7
5. Trazodon	8
III. Referenties	9

Inleiding

De evolutie van de Farmanetgegevens toont ons:

- een vertraging van de globale toename van het aantal patiënten dat een antidepressivum terugbetaald krijgt
- dat de groei van het meest recent op de markt gebrachte geneesmiddel (duloxetine) daarentegen wel constant blijft
- een daling van het aantal patiënten die een selectieve serotonine-heropnameremmer (SSRI) krijgen, het type antidepressivum dat het meest wordt voorgeschreven
- dat binnen de oudste leeftijdscategorie (75 jaar en ouder) het aantal voorgeschreven/ingenomen antidepressiva het hoogst blijft.

Deze Infospot zal niet ingaan op de problematische situatie van het voorschrijven en het gebruik van antidepressiva in de rust- en verzorgingstehuizen.

I. Gebruik van de antidepressiva

De meeste antidepressiva hebben nog andere indicaties dan de behandeling van depressie:

- andere zogenaamd psychiatrische aandoeningen (posttraumatische stress, paniekstoornis, gegeneraliseerde angststoornis, obsessieve-compulsieve stoornissen)
- neuropathieën.

De volgende antidepressiva werden geëvalueerd bij de behandeling van neuropathieën (diabetisch en/of andere):

- amitriptyline
- desipramine
- imipramine
- nortriptyline
- venlafaxine
- duloxetine.

Met die andere indicaties (anders dan depressie) die voor de meeste antidepressiva zijn geregistreerd, moet bij de interpretatie van de gegevens rekening worden gehouden, maar eveneens met het gebruik ervan buiten de geregistreerde indicaties (zie onderstaande voorbeelden).

II. Resultaten Farmanet

1. Aantal patiënten

Voor de antidepressiva toont de tabel 1:

- de klasse van de antidepressiva waarmee de meeste patiënten wordt behandeld, is de klasse van de SSRI's
- het aantal patiënten dat met een tricyclisch antidepressivum (en aanverwanten) wordt behandeld, blijft stabiel
- de grootste stijging van het aantal behandelde patiënten doet zich voor in de groep van de "andere antidepressiva", hoofdzakelijk naar aanleiding van het op de markt komen van duloxetine.

Tabel 1: Aantal patiënten dat van een vergoeding voor een antidepressivum heeft genoten, per klasse van antidepressiva, per molecule (met het aantal verschillende verpakkingen per molecule)

ATC of CNK die toelaat het aantal patiënten te tellen	Benaming	Aantal verschillende verpakkingen	Aantal patiënten							
			2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
N06A	Antidepressiva		1.027.287	1.029.421	1.061.105	1.127.480	1.135.995	1.151.765	1.168.852	1.169.208
N06AA	Niet-selectieve monoamine-heropnameremmers		173.582	160.524	160.169	168.160	168.039	171.300	171.844	175.323
N06AA01	Desipramine	1	376	2	0	0	0	0	0	0
N06AA02	Imipramine	2	4.941	4.362	3.516	3.569	3.058	2.750	2.346	2.197
N06AA04	Clomipramine	6	15.321	14.736	13.962	14.134	13.884	13.718	13.502	13.241
N06AA09	Amitriptyline	9	90.595	95.282	98.483	106.042	109.106	114.352	117.103	122.434
N06AA10	Nortriptyline	1	6.413	6.949	7.008	7.123	7.194	7.647	8.037	8.497
N06AA12	Doxepine	4	6.657	5.922	5.442	5.294	5.051	4.632	4.373	4.106
N06AA16	Dosulepine	3	38.814	35.963	34.420	34.596	32.446	30.916	29.387	27.937
N06AA21	Maprotiline	4	3.099	2.841	2.571	2.459	2.242	1.782	1.518	1.275
N06AB	Selectieve serotonine-heropnameremmers		674.913	663.720	666.907	687.565	673.781	676.046	680.159	670.930
N06AB03	Fluoxetine	34	80.895	72.935	68.782	66.032	62.528	60.427	59.240	57.767
N06AB04	Citalopram	41	139.383	128.385	120.667	116.287	109.916	100.659	94.713	86.222
N06AB05	Paroxetine	79	182.978	173.220	167.983	165.342	154.913	147.977	141.467	136.380
N06AB06	Sertraline	47	139.666	142.584	134.124	129.157	130.174	125.676	122.639	120.356
N06AB08	Fluvoxamine	4	8.331	7.391	6.659	6.627	6.051	5.515	5.203	4.981
N06AB10	Escitalopram	22	188.457	193.557	218.610	248.969	250.862	274.035	294.076	299.240
N06AF	Niet-selectieve mao-remmers		3	3	2	2	3	2	2	0
N06AG	Mao-remmers type a		2.557	2.249	2.004	1.918	1.693	1.554	1.430	1.440
N06AG02	Moclobemide	6	2.557	2.249	2.004	1.918	1.693	1.554	1.430	1.440
N06AX	Overige antidepressiva		387.666	413.734	446.925	493.015	513.291	524.669	540.614	545.074
N06AX03	Mianserine	5	16.388	14.607	13.738	13.623	12.901	12.238	11.396	10.576
N06AX05	Trazodon	11	209.841	211.932	221.948	237.643	243.054	247.262	256.438	258.088
N06AX09	Viloxazine	0	17	1	0	0	0	0	0	0
N06AX11	Mirtazapine	83	72.837	77.179	80.291	86.480	89.205	92.559	95.917	98.539
N06AX12	Bupropion		0	2.368	1.167	18.258	26.860	32.657	37.067	37.598
1531532	Zyban		3.289	2.368	1.167	519	343	325	243	186
N06AX16	Venlafaxine	92	133.592	127.232	129.329	142.718	150.710	147.277	144.075	140.175
N06AX18	Reboxetine	1	11.039	9.499	8.131	7.513	6.638	5.979	5.626	5.155
N06AX21	Duloxetine	1	0	42.017	71.682	79.839	80.759	84.575	91.467	95.774

Legende

	Het meest frequent gebruikte antidepressivum
	Studies in de indicatie neuropathie(ën)
	Meer dan 50.000 patiënten

Bron: Farmanet, RIZIV

2. Aantal patiënten per leeftijdsklasse

Naarmate de leeftijd stijgt, worden er dus duidelijk frequenter antidepressiva voorgeschreven/gebruikt (zie tabel 2).

Tabel 2: Aantal patiënten met een vergoeding voor een antidepressivum per leeftijdsklasse, met percentage, in vergelijking met de totale populatie rechthebbenden van de sociale zekerheid

Leeftijdscategorie	Totaal aantal (unieke) patiënten	Aantal rechthebbenden	% van de rechthebbenden
15-24 jaar	36.425	1.300.175	2,8%
25-54 jaar	490.450	4.470.383	11,0%
55-64 jaar	224.982	1.364.386	16,5%
65-74 jaar	168.067	983.965	17,1%
≥ 75 jaar	241.000	1.018.411	23,7%
Totaal	1.160.924	9.137.320	12,7%

Bron: Farmanet, RIZIV

3. Aantal verschillende verpakkingen voor eenzelfde molecule

Behalve voor duloxetine (het meest recent op de markt verschenen antidepressivum en nog beschermd door een patent), is er een goede verhouding tussen het aantal behandelde personen en het aantal verschillende verpakkingen van eenzelfde molecule (zie tabel 1).

Het totaal aantal (unieke) patiënten van minstens 15 jaar oud met 1 verpakking van maximum 60 tabletten (= 15,3 % van de gebruikers van antidepressiva van minstens 15 jaar oud) bedraagt 178.100 (zie tabel 3).

Dat cijfer is lager dan het cijfer dat werd vermeld tijdens de consensusvergadering van het RIZIV over de antidepressiva; uit het cijfer van de Socialistische mutualiteiten blijkt dat 49 % van de patiënten een behandeling met antidepressiva zijn gestart (in 2002) en slechts één verpakking hebben ontvangen; het leunt echter dicht aan bij het cijfer van ongeveer 170.000 personen die in 2004 slechts een vergoeding hebben ontvangen voor één verpakking van een antidepressivum (Farmanet gegevens).

Tabel 3: Aantal patiënten met één vergoeding in 2012, één terugbetaalde verpakking (van maximum 60 tabletten in groen)

Aantal verpakkingen	Aantal tabletten	Aantal (unieke) patiënten van minimum 15 jaar	
1	0	178	injectie, orale oplossing
1	7	50	
1	14	141	
1	28	47.820	
1	30	50.524	
1	40	10.843	
1	42	380	
1	50	1.714	
1	56	54.334	
1	60	12.294	
1	84	224	> 60 tabletten
1	90	26.203	> 60 tabletten
1	98	11.609	> 60 tabletten
1	100	38.224	> 60 tabletten
1	120	151	> 60 tabletten
1	150	751	> 60 tabletten
1	200	188	> 60 tabletten

Bron: Farmanet, RIZIV

4. Bupropion (alias amfebutamon)

Bupropion is beschikbaar:

- onder de vorm van Zyban als hulpmiddel bij tabaksontwenning
- onder de verschillende vormen van Wellbutrin voor de behandeling van majeure depressieve episodes

Het aantal met bupropion behandelde patiënten neemt voortdurend toe (zie tabel 1); deze toename houdt verband met het zeer waarschijnlijke voorschrijven van Wellbutrin buiten de geregistreerde indicaties, namelijk voor de indicatie die alleen aan Zyban is voorhouden.

Tabel 4: Leeftijdsklassen van de patiënten die voor Wellbutrin een terugbetaling hebben ontvangen versus alle antidepressiva

Leeftijdscategorie	Totaal aantal (unieke) patiënten	Totaal aantal rechthebbenden	% rechthebbenden voor Wellbutrin	% rechthebbenden voor alle antidepressiva
15-24 jaar	1.252	1.300.175	0,1%	2,8%
25-54 jaar	20.831	4.470.383	0,5%	11,0%
55-64 jaar	7.637	1.364.386	0,6%	16,5%
65-74 jaar	4.124	983.965	0,4%	17,1%
≥75 jaar	3.583	1.018.411	0,4%	23,7%
Totaal	37.427	9.137.320	0,4%	12,7%

Bron: Farmanet, RIZIV

Deze cijfers kunnen de vaststelling van een gebruik van Wellbutrin buiten de geregistreerde indicaties versterken.

5. Trazodon

Trazodon is het antidepressivum dat aan het grootste aantal patiënten wordt voorgeschreven (zie tabel 1). De enige indicatie ervan luidt: “depressies van verschillende oorsprong die een behandeling met geneesmiddelen vereisen”. Het gaat om een sedatief antidepressivum dat heel waarschijnlijk dikwijls voor zijn sedatieve eigenschappen wordt gebruikt, als slaapmiddel.

Volgens het rapport van het KCE “Geneesmiddelengebruik in de Belgische rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen Publication - KCE Reports 47A - Health Services Research (HSR) – 2006”, vertegenwoordigt trazodon 10% van de voorgeschreven antidepressiva in RVT.

Tabel 5: Leeftijdsklassen van de patiënten die trazodon gebruiken (in %) versus alle antidepressiva						
Leeftijdscategorie	Totaal aantal (unieke) patiënten	Aantal rechthebbenden	% rechthebbenden voor Tradozon	% rechthebbenden voor alle antidepressiva	Verhouding	
15-24 jaar	1.252	1.300.175	0,1%	2,8%		
25-54 jaar	20.831	4.470.383	0,5%	11,0%	4,78	
55-64 jaar	7.637	1.364.386	0,6%	16,5%	4,125	
65-74 jaar	4.124	983.965	0,4%	17,1%	4,275	
≥75 jaar	3.583	1.018.411	0,4%	23,7%	4,38	
Totaal	37.427	9.137.320	0,4%	12,7%	4,53	
Bron: Farmanet, RIZIV						

Het verband tussen het percentage patiënten die eender welk antidepressivum gebruiken en het percentage patiënten die trazodon gebruiken, lijkt niet erg te variëren naargelang van de leeftijdsklasse (zie tabel 5).

Uit de analyse van het aantal terugbetaalde DDD's trazodon (aantal patiënten met een bepaald aantal DDD's, bijvoorbeeld < 100 of ≥ 290 DDD's, wat 80% therapietrouw op 365 dagen vertegenwoordigt) blijken de volgende cijfers (zie tabel 6):

Tabel 6: aantal terugbetaalde DDD's trazodon	
Aantal DDD	Totaal (aantal) unieke patiënten
< 100 DDD	187.370
100-180 DDD	59.251
181-289 DDD	7.676
290 DDD of meer	2.253
Totaal	256.550

Volgens die Farmanet gegevens 2012 nemen de meeste patiënten die trazodon gebruiken, het geneesmiddel tijdens het jaar niet “continu” in.

Nota van de redactie

Om 2 redenen kunnen er kleine verschillen zijn tussen het totaal van de patiënten per leeftijdsklasse en het algemene totaal van de patiënten die in de eerste tabel zijn opgenomen: in het eerste geval zijn de personen jonger dan 15 jaar uitgesloten en verder ontbreken bepaalde gegevens, wat heeft geleid tot de uitsluiting van die patiënten in de berekeningen.

III. Referenties

1. KCErapport “Geneesmiddelengebruik in de Belgische rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen”
Publication - KCE Reports 47A - Health Services Research (HSR) – 2006
2. RIZIV. Consensusvergadering over « Het doelmatig gebruik van antidepressiva bij de behandeling van depressie» (<http://www.inami.fgov.be/drug/fr/statistics-scientific-information/consensus/index.htm>)

www.riziv.be, rubriek, Geneesmiddelen en andere > Statistische en wetenschappelijke informatie > Consensusvergadering.

Verantwoordelijke uitgever: J. De Cock, Tervurenlaan 211, 1150 Brussel

Realisatie: Dienst voor geneeskundige verzorging van het RIZIV

Grafisch design: Communicatiecel van het RIZIV

Foto: Verypics

Publicatiecatum: Juli 2014

Wettelijk depot: D/2014/0401/36